

<http://www.l-h.es/caid/>

JORNADA FORMATIVA: SEXISME ENTRE JOVES?

25 de novembre de 2011

Data :

25 de NOVEMBRE de 2011

Horari:

D'11 a 14 hores

Lloc realització Jornada:

Centre Cultural Tecla Sala

Sala d'Actes

Av. Josep Tarradellas, 44

08901 L'HOSPITALET

Inscripcions al telèfon:

93 298 18 70

o a l'e-mail caid@lh.cat

Per aforament de l'espai
es faran les inscripcions
per rigorós ordre de rebu-
da.

Organitza

pm dona
programa municipal

Masia de CAN COLOM

Plaça CAN COLOM, 1

08902 L'HOSPITALET

93 298 18 70

93 298 18 73 fax

caid@lh.cat

www.lh.cat/caid

Ajuntament de L'Hospitalet

JORNADA
FORMATIVA

**SEXISME
ENTRE JOVES?**

**25 DE NOVEMBRE
DE 2011**

PROGRAMA MUNICIPAL
PER A LA DONA

Sexisme entre joves?

Els canvis aconseguits en les últimes dècades en relació a la millora dels drets de les dones són un fet que no podem negar. L'herència rebuda de la lluita per part de moltes persones i institucions ens situa en un context on, de manera aparent, homes i dones tenim les mateixes oportunitats i estem vivint i formant part d'una societat igualitària.

El fet de sentir-nos que formem part d'aquesta societat igualitària ha fet que alguns dels greuges masclistes que encara són presents en la nostra societat es considerin com a fets puntuals i aïllats i oblidem que, a poc a poc, es van reproduint de nou clixés que semblaven superats.

Podem posar com a exemple nombrosos anuncis publicitaris, comentaris sexistes en programes de màxima audiència, augment de la sexualització del cos en tots els mitjans de comunicació , etc ...

L'aparició d'Internet a la vida quotidiana ha suposat un avenç en molts aspectes però ha suposat també obrir les portes a rebre sovint informació immediata, volàtil , no veraç i no adequada a segons quines edats.

La consolidació de diferents formes de relació social (xarxes , xats ...) i la manca de control del contingut està afavorint l'aparició de noves formes d'abús i modificació dels rols de la dona. Així , per exemple , l'augment de l'anomenat Porno soft o pornografia de baixa intensitat és present en la majoria de pàgines webs a les que s'accedeix sense cap mena de filtre.

Com a professionals no podem obviar el ressorgiment d'aquests nous sexismes que continuen minvant la possibilitat del jovent pel que fa a la igualtat d' oportunitats, alhora que hem d'aspirar a aconseguir una major igualtat i llibertat, treballant tots en una mateixa direcció, homes i dones .

Pograma:

Dins la foscor. La teranyina dels abusos a càrrec de:

MAITE CARRANZA,
Esriptora i professora

La realitat dels neosexismes a l'aula a càrrec de:

DANIEL BORRELL i AROA TALLAVERA,
Psicòlegs, docents del projecte **Bons Tractes** (PMD)

"Internet Segura. Noves eines de detecció" a càrrec de:

RAFEL CARMONA ,
Sergent, Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra

MODERADOR: FULGÈNCIO LOPEZ ,
PERIODISTA

La violència de gènere fa niu en la adolescència

Professionals que treballen a l'àmbit de la prevenció i atenció als maltractes a les dones i estudiants interessats en aquesta temàtica es van donar cita el passat 25 de novembre (Dia Internacional contra la violència de gènere) al Centre Cultural Tecla Sala de L'Hospitalet.

El Programa Municipal per a la Dona, impulsor de l'encontre, va proposar aquest any analitzar el problema del sexisme entre els i les adolescents, un assumpte molt oportú si ens fixem en les dades conegudes i publicades el mateix dia.

Al mateix temps que es desenvolupava la jornada en la Tecla Sala, la Federació de Mujeres Progresistas publicava els resultats de l'estudi realitzat sobre aquest assumpte en el qual, entre d'altres aspectes, es posava de manifest que el 80% de les persones joves encara opinava que en una relació de parella la noia ha de complaure al noi i que les noies són de naturalesa més tendre o comprensiva i que els nois són valents i "agressius". Igual de descoratjadores eren les seves opinions quan se'ls hi preguntava per la feminització de l'ocupació. Un elevat percentatge de nois opinava que les noies han de dedicar-se a professions com l'educació infantil, la infermeria o la perruqueria i ells es veien més capaços de conduir un vehicle o treballar d'arquitecte. Totes aquestes qüestions van sortir, lògicament, a col·lació en la jornada organitzada per el Programa Municipal per a la Dona.

Com a ponents van intervenir Maite Carranza, escriptora recentment guardonada amb el "*Premio Nacional de literatura infantil y juvenil*" que atorga el Ministeri de Cultura per la seva obra "*Palabras envenenadas*", Ferran Resina, subinspector de la policia autonòmica catalana. I els psicòlegs Aroa Talavera i Daniel Borrell, dinamitzadors del programa de prevenció de violència de gènere "Bons Tractes" del PMD del Ajuntament de L'Hospitalet .

Maite Carranza va començar la seva intervenció explicant que la formulació de preguntes sobre la submissió de les dones maltractades la va conduir a descobrir els processos de seducció dels maltractadors. Homes en aparença

normals que primer les enamoren i després les sotmeten a tot tipus de vexacions sense que elles tinguin ja capacitat de resposta. Amb aquest vímet va escriure la seva novel·la premiada "*Palabras envenenadas*", anteriorment citada. La escriptora va apel·lar també a la literatura juvenil com una eina útil per tractar aquestes temes a les aules.

Com hem comentat abans, també els Mossos d'Esquadra varen acceptar la invitació a participar en aquesta jornada de treball sobre la violència de gènere entre adolescents, i ho van fer per advertir de l'extensió d'aquests tipus de conductes a través d'Internet i per prevenir contra els possibles assetjadors. Com a mesura de prevenció, Ferran Resina subinspector de la policia autonòmica, va proposar el control dels pares quan els seus fills/filles menors fan servir l'ordinador, al menys fins una edat determinada, i denunciar sense temor qualsevol agressió rebuda a través de la Red. Segons el subinspector Resina, el anonimats que es presumeix en la comissió de delictes comesos a través de Internet és només aparent. El delinqüent sempre deixa petjada del seu delictes en l'ordinador i pot per tant ser descobert.

Van tancar la jornada els psicòlegs Aroa Talavera i Daniel Borrell. Van començar la seva intervenció escenificant una relació de parella de les que cabria considerar com normal per a destacar els "*tics*" masculistes que encara es reproduïen entre les persones joves. En aquest anar desvetllant les actituds sexistes que tenim tan interioritzades que ens passen desapercebudes, la parella de psicòlegs va sol·licitar i va obtenir la col·laboració del públic assistent, en la seva gran majoria adolescents. En definitiva, Aroa i Daniel van repetir en la sala el que fan de manera habitual a les aules des de fa uns anys al programa de prevenció "Bons Tractes".

La sessió commemorativa i de feina va començar amb una salutació de benvinguda adreçat per Dolores Fernández, Tinent d'Alcalde de Benestar Social, als assistents i va concloure amb un sentit general: que en l'àmbit de la violència de gènere entre els i les adolescents queda encara un llarg camí per recórrer. I en això estan treballant.

JORNADA FORMATIVA *Sexisme entre els joves?*

Divendres 25 de novembre del 2011

LA REALITAT DELS NEOSEXISMES A L'AULA

Aroa Talavera i Daniel Borrell, psicòlegs/es i dinamitzadors/es del programa de prevenció de la violència vers les dones Bons Tractes

1. Presentació del Bons Tractes: Programa de prevenció de la violència vers les dones

El Projecte **Bons Tractes** de prevenció de la violència contra les dones, ha estat realitzat durant els cursos 2007-2008, 2008-09, 2009-10 i 2010-11 en la ciutat de L'Hospitalet pel Programa Municipal per a la Dona (PMD).

El projecte neix com a continuïtat en la tasca de prevenció iniciada pel PMD en la dècada dels 90 i promoguda pels canvis normatius a partir de la Llei Orgànica 1/2004, del 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral Contra la Violència de Gènere, a nivell estatal, i de la Llei 5/2008 de 24 d'abril del dret de les dones a eradicar la violència masclista, a nivell autonòmic.

El projecte s'ha concretat a partir d'un seguit d'accions adreçades a l'alumnat dels instituts d'educació secundària principalment. Les accions dels projectes fan referència a visibilitzar la violència contra les dones, qüestionar creences que ajuden a la seva perpetuació i donar elements des de l'educació emocional, la potenciació d'una sana autoestima, de l'assertivitat i de la resolució de conflictes per potenciar relacions basades en el respecte i la llibertat.

Els objectius del projecte han estat:

- Donar a conèixer el fenomen de la violència contra les dones
- Adreçar les accions del programa tant a homes com a dones, a nivell comunitari i tenint en compte la diversitat cultural
- Afavorir la detecció de situacions de violència contra les dones
- Promoure la modificació dels mites i creences que sustenten aquesta situació
- Potenciar habilitats personals per a l'afrontament pacífic dels conflictes
- Afavorir relacions humanes basades en valors com el respecte, la igualtat de drets i la llibertat
- Oferir formació en el terreny de la intel·ligència emocional i de l'educació en valors

El projecte ha anat evolucionant al llarg de la seva execució:

- Durant el primer curs **2007-08** el projecte va diferenciar accions per a la població juvenil i per la població adulta. Els títols utilitzats per les diferents accions formatives van ser els següents:

Alumnat de secundària

- *Què en saps de la violència contra les dones?*
- *Com són una dona i un home ideals?*
- *Millora la teva autoestima*
- *Educació Emocional*

Població adulta

- *Educació Emocional*
- *Millora la teva autoestima*
- *Barallar-se sense perdre els nervis*
- *Dependència emocional*
- *I la ventafocs es va convertir en princesa*
- *Educació en valors*

- A partir del curs **2008-09** es delimita la població diana de les actuacions, concretant-les en els instituts d'educació secundària de la ciutat. Els noms dels tallers realitzats són:

- *Stop a les relacions abusives*
- *Com són una dona i un home ideals?*
- *Barallar-se sense perdre els nervis*
- *Millora la teva autoestima*
- *Educació Emocional*

- Al curs **2009-10** es renova l'oferta dels tallers, introduint noves dinàmiques en les que s'incorporen altres elements com la música i les dramatitzacions. Es diferencien dinàmiques i continguts diferents segons el cicle de l'ESO i es limita l'oferta a tres temes. Els noms dels tallers són els següents:

- *T'escolto? M'escoltes?*
- *Històries emocionants: amor, gelosia i por*

- *Barallar-se sense perdre els nervis*
 - *Com és la sexualitat i l'afectivitat?*
- Durant el curs **2010-11** es delimita l'oferta del nombre de tallers als centres educatius, en aquest cas a dos temes, també diferenciats en quan a continguts i dinàmiques segons el cicle de l'ESO. El nom dels tallers són:
- *Química emocional*
 - *Barallar-se sense perdre els nervis*

Al llarg dels quatre anys del programa, hi han participat un total de **6.279persones** en el programa. S'han portat a terme un total de **309 tallers**. Els temes amb millor acollida han estat els relatius a l'educació emocional, l'autoestima i la resolució de conflictes. Al llarg d'aquests 4 cursos han participat un total de 18 centres d'educació secundària, 3 escoles de persones adultes, 8 associacions i 2 centres d'esplai. Durant aquests 4 cursos s'ha aconseguit incrementar la presència del Programa Municipal per a la Dona entre el professorat com a referent municipal en el treball de prevenció de la violència contra les dones.

En quan a la **metodologia**, els tallers adreçats a joves es realitzaven en parelles mixtes co-educatives. L'activitat es desenvolupava mitjançant dinàmiques de grup, treball individual i treball en grup. Cada taller s'emmarcava dins del projecte global, establint una connexió entre el tema proposat i l'objectiu del programa. En cada taller es realitzava un recull de les idees del grup respecte del tema, es contrastava amb d'altres fonts i es feia una conclusió o devolució final. L'activitat tenia una durada de dues hores, realitzades en una sessió.

En els centres educatius ha estat fonamental la presència del professorat en les activitats. El professorat ha estat qui ha valorat el grau de satisfacció dels tallers. En els tallers adreçats a població adulta s'ha recollit l'opinió de tots els participants. Durant els tallers s'ha procurat que totes les conductes de les persones facilitadores fossin congruents amb el missatge d'igualtat, inclòs el llenguatge i l'actitud de respecte i diàleg.

Hem observat la importància de la **prevenció inespecífica** gràcies al treball de diferents professionals provinents de la psicologia, educació social i pedagogia que han intervinguts en el programa al llarg d'aquests quatre anys. En els diferents tallers realitzats, s'han escoltat comportaments sexistes, manca d'autoregulació emocional, estereotips de gènere, homofòbia, relacions de domini, discriminació i intolerància per part de la població adolescent i que, per altra banda, s'ha pogut qüestionar, debatre, repensar i plantejar punts de vista diferents amb l'objectiu de construir relacions d'igualtat entre homes i dones, independentment de la religió, raça i orientació sexual. S'han utilitzat diferents mètodes de treball per captar l'atenció de l'alumnat a través de fitxes de treball, cançons, representacions teatrals, role-playing, vídeos i power points.

Què són els neosexismes?

Una de les primeres aportacions al **Sexisme** és la d'**Allport (1954)** que el defineix com una actitud d'antipatia vers les dones, en funció de les que son relegades a un status inferior. Aquest sexisme obertament hostil, tradicionalment dirigit cap a les dones ha sobreviscut i evolucionat en el temps cap a maneres de sexisme mes suaus e imperceptibles que no per això deixen de ser perjudicials.

Victoria Sau (2002). "Conjunt de tots i cadascun dels mètodes que es fan servir en el si del patriarcat per tal de mantenir en situació d'inferioritat, subordinació i explotació al sexe dominat: el femení"

María Lameiras (2003). Actitud dirigida a les persones en virtut de la seva pertinença a un determinat sexe biològic en funció del que s'assumeixen diferents característiques i conductes.

S'han desenvolupant als darrers anys noves escales de mesura:

- Neosexisme (NS, Tougas, Brown, Beaton & Joly, 1995)
- Sexisme Modern (MS, Swim, Aikin, Hall & Hunter, 1995)
- Sexisme Ambivalent (ASI, AMI, Glick & Fiske, 1996; 1999)

Aquest nou sexisme es considera més subtil i la conseqüència del conflicte que sorgeix entre la acceptació de valors igualitaris i els sentiments negatius envers les dones. **Swim et al. (1995)** distingeixen entre el Vell Sexisme (*Old-fashioned Sexism*) i el *Sexisme Modern (Modern Sexism)*. Segons *Swim et al. (1995)* el Vell Sexisme és el que estableix que homes i dones han de mantenir diferents rols. Al **Sexisme Modern**, hi són subjacents unes creences més específiques que constitueixen elements fonamentals pel racisme, però que també son vàlides per aquest nou sexisme i que són:

- Negació de la discriminació
- Antagonisme davant de les demandes de les dones
- Ressentiment davant de les polítiques de suport que aconseguixen (acció positiva)

Tougas et al. (1995, p.843) introdueixen el nou concepte **Neosexisme**, la manifestació d'un conflicte entre els valors igualitaris juntament amb els sentiments negatius residuals envers les dones. Aquest sexisme modern queda reflectit en que les persones ja no expressen obertament les seves creences sexistes, encara que en el fons tenen ressentiment cap a la pressió que les dones han exercit per aconseguir més poder polític i econòmic a més d'un suport legal.

L'aportació mes nova es la de **Glick i Fiske (1996; 1999)** que suggereixen que a les actituds sexistes es combinen sentiments subjectivament negatius i positius cap als gèneres, i a aquest ho defineixen com sexisme ambivalent, desenvolupant per cada gènere escales de mesura: ASI (Escala de Sexisme Ambivalent cap a les dones) per a mesurar els prejudicis hostils i benivolents que tenen els homes cap a les dones, i AMI (Escala d'actituds Ambivalents cap a homes) per mesurar els prejudicis hostils i benivolents que les dones tenen cap als homes.

El **Sexisme ambivalent** constitueix un constructe bidimensional que abasta dos tipus d'actituds sexistes: hostil i benvolent.

Així l'element hostil (SH) comparteix amb el sexisme tradicional la seva càrrega afectiva negativa i es defineix com un prejudici cap a les dones que les considera en una situació d'inferioritat respecte als homes, i la valoració (actitud hostil) cap als homes com a ostentadors del poder i responsables de la relegació de la dona a un estatus inferior. Caracteritza a les dones com un grup subordinat i legitima el control social que exerceixen els homes mitjançant actituds tradicionals i amb prejudicis articulades al voltant de les següents idees:

- un **paternalisme dominant**, entenent que les dones són més febles e inferiors que els homes, el que legitima la figura dominant masculina.
- la **diferenciació de gènere competitiva**, o sigui, considerar que les dones són diferents als homes i que no posseeixen les característiques necessàries per triomfar en l'àmbit públic, pel que han de romandre a l'àmbit privat (pel que si estan preparades)
- la hostilitat heterosexual, és a dir, considerar que les dones tenen "podersexual" que les fa perilloses i manipuladores pels homes.

Aquest sexisme, tot i que està en contra de la discriminació oberta cap a les dones, considera que aquestes ja han aconseguit la igualtat i no necessiten cap mesura política de protecció impedint amb això la igualtat real. Actualment aquest tipus de sexisme està socialment condemnat, pel que no és políticament correcte expressar aquestes actituds obertament.

El sexisme benvolent(SB) elícita un to afectiu positiu, per un costat idealitzant els rols tradicionals de les dones, al mateix temps que s'emfatitza la seva debilitat i necessitat de protecció, reforçant cap als homes el seu paper protector complementari (actitud benvolent). Debilita la resistència de les dones front el patriarcat, oferint-li les recompenses de protecció, idealització, i afecte per aquelles dones que accepten els seus rols tradicionals i satisfacin les necessitats dels homes. És molt més subtil, i es defineix com el conjunt d'actituds interrelacionades cap a les dones, que són sexistes pel fet de que les consideren de manera estereotipada i limitades per certs rols encara poden tenir un to afectiu, així com suscitar comportaments típicament categoritzats com a prosocials o de recerca d'intimitat.

Els components bàsics del sexisme benvolent són:

- el **paternalisme protector**.
- la **diferenciació de gènere complementària**, és a dir, considerar que les dones tenen de forma natural moltes característiques positives que complementen característiques que tenen els homes.
- la **intimitat heterosexual**, o sigui, considerar la dependència diàdica dels homes respecte a les dones (depenen d'elles per criar als seus fills/es, així com per satisfer les seves necessitats sexuals i reproductives).

Representa per tant una potent combinació per a mantenir la subordinació de la dona, actuant com un sistema articulat de càstigs (sexisme hostil) i de recompenses (sexisme benvolent) el manteniment del sexisme benvolent és molt més pernicios per a la consecució de la igualtat per que el seu to afectiu positiu emmascara la seva veritable essència sexista i així a través de les actituds benvolents els homes guanyen la confiança de les dones enfront al rebuig que genera les actituds hostils.

Aquestes actituds discriminatòries dels homes cap a les dones porta a que les dones responguin amb actituds ambivalents cap als homes. De manera que les dones que són castigades amb el sexisme hostil responen amb actituds hostil cap als homes. És a dir, les dones com a grup subordinat tenen ressentiment cap a un grup d'homes que són els que sustenten el poder.

Les dones tradicionals que són recompensades amb el sexisme i creuen que realment són menys ambicioses, dominants i valentes que els homes. A més creuen que entre homes i dones hi ha una gran dependència degut a la reproducció.

Les dones, com s'hauria d'esperar, accepten en menor mesura el sexisme hostil cap a elles i en major mesura el sexisme hostil cap a ells (Glick & Fiske, 1996;1999; 2000), el que demostra l'alerta i el rebuig que aquest tipus de sexisme desperta en elles contribuint així a la seva superació.

Ambdós enfonsen les seves arrels a les condicions biològiques i socials comuns a tots els grups humans a on, per una banda, els homes posseeixen control estructural de les institucions econòmiques, legals i polítiques però, per una altra, la reproducció sexual proporciona a les dones poder diàdic (això és, el poder que procedeix de la dependència en les relacions entre dues persones), de tal manera que els homes depenen de les dones per criar als seus fills i, generalment, per la satisfacció de les seves necessitats afectivo-sexuals. El poder diàdic de la dona es reflexa en quasi totes les societats en certes formes de ideologia: actituds protectores cap a les seves dones, reverència pel seu rol com a esposes i mares, i una idealització cap a les dones com a objectes amorosos. La dominació dels homes afavoreix el SH, donat que els grups dominants inevitablement promouen estereotips sobre la seva pròpia superioritat. Però la dependència dels homes afavoreix el SB: aquesta dependència els porta a reconèixer que les dones són un recurs valuós que s'ha de protegir i que s'ha d'oferir afecte a aquelles dones que satisfan les seves necessitats (Moya, Páez, Glick, Fernández Sedano, Poeschl, 2001).

Segons Glick et al. (1997) el sexisme ambivalent és capaç de reconciliar les creences sexistes hostils i les benvolents sense sentiments conflictius i, això ho suggereix la alta correlació entre el sexisme hostil i benvolent (Glick i Fiske, 1996).

La manera en que s'eviten els conflictes entre les actituds positives i negatives envers les dones classificant-les en subgrups. Un de dones bones i un altre de dones dolentes, als que inclouen aspectes positius i negatius del sexisme ambivalent. Les primeres mereixen un tractament hostil i les segones mereixen ser tractades amb benevolència. Per tant establir subtipus polaritzats de dones, unes col·locades en un pedestal i les altres llançades a la cuneta (Travis i Wade, 1984), es converteix en una fructífera estratègia per evitar els sentiments conflictius. Utilitzar categories automàtiques, basades en pistes com l'aparença física o els rols socials, guia les reaccions davant de cada dona. Per tant, en comptes d'experimentar tensió emocional, vulnerabilitat i conflicte, es classifica a cada dona en funció d'estereotips que creu que la defineixen i actua en conseqüència.

De fet Glick i Fiske (1997) comproven que els homes estableixen tres tipus de grups de dones: les tradicionals, les no tradicionals i les sexys. Les dones que representen el rol de les mestresses de casa, les dones professionals que es desenvolupen també a l'espai públic, no exclusivament el privat i finalment les sexys. Els homes sexistes tenen por del grup de dones no tradicionals per que repton el seu poder; així com a les dones denominades sexys, per que tenen por que elles amb el seu poder de seducció juntament amb l'interès dels homes pel

sexe, els prenguin també el seu poder. Aquestes dones són definides com perilloses, temptadores i sensuals, i els homes sexistes solen mantenir actituds hostils cap a elles.

Tot això ens porta a establir que amb el sexisme ambivalent, els homes poden mantenir una consistència actitudinal que implica menysprear a algunes dones i estimar a d'altres. El sexisme hostil s'aplica com a un càstig a les dones no tradicionals com a dones professionals i feministes per que aquestes dones canvien els rols de gènere tradicionals i les relacions de poder entre homes i dones. Mentre que el sexisme benvolent és una recompensa a les dones que compleixen els rols tradicionals perquè aquestes dones accepten la supremacia masculina. Per tant el sexisme hostil i el sexisme benvolent actuen com un sistema articulat de recompenses i càstigs amb la finalitat de que les dones sàpiguen quina es la seva posició a la societat (Rudman i Glick, 2001).

Entre els joves, les noies que es relacionen amb els nois amb actituds més tradicionals són més acceptades tant pels nois com per les noies. Però les noies més desinhibides sexualment, per exemple, són rebutjades i menyspreades per ambdós sexes. En el cas de les noies que mostren actituds sexistes i que són obertament defensores de la igualtat entre ambdós sexes, són bastant respectades pel grup en general.

Tant el sexisme hostil com el sexisme benvolent giren en conseqüència al voltant al poder social, la identitat de gènere i la sexualitat, i s'articulen al voltant de tres components comuns: El paternalisme, la diferenciació de gènere i la heterosexualitat. Cada component reflexa una sèrie de creences en les que l'ambivalència a les dones és inherent, ja que presenta un component hostil i un altre benvolent (Glick i Fiske, 1996, 1999, 2000).

El paternalisme es la manera en la qual un pare es comporta amb els seus fills/es, per un costat els aporta afecte i protecció però per l'altre el pare es el que mana sobre els seus fills/es. Aquesta concepció està íntimament relacionada amb la visió ambivalent del sexisme, perquè inclou dues dimensions: el paternalisme protector i el paternalisme dominant. El sexisme es materialitza per un costat en un paternalisme dominant que desencadena el sexisme hostil, a on s'assenta l'estructura del patriarcat que legitima la superioritat de la figura masculina.

Això es veu reflectit entre els joves en els moments en el que la veu de les noies no té el mateix valor que la dels nois. Al nostre quefer diari als tallers, quan els nois parlen és bastant comú que el grup classe pari més atenció a lo que diuen, que quan son les noies les que mostren la seva opinió respecte al tema sobre el qual estiguem parlant. Així mateix, les noies poques vegades es revelen davant del grup classe envers aquesta actitud cap a elles.

Aquest paternalisme, també veu a les dones com a éssers incapaços, incompetents i també les percep com a perilloses degut a que intenten arrabassar el poder dels homes. Per altre banda el sexisme també es materialitza en un paternalisme protector que desencadena el sexisme benvolent, i que els homes apliquen a les dones que desenvolupen rols tradicionals, ja que les consideren com a criatures dèbils i fràgils a les que s'ha de col·locar a un pedestal i protegir-les.

El paternalisme protector pot coexistir amb el seu comportament dominador per que els homes depenen del poder diàdic de les dones com a esposes, mares i objectes romàntics. Així les dones han de ser estimades, acariciades i protegides ja que la seva debilitat requereix que els homes compleixin amb el seu paper protector i de suport econòmic (Glick i Fiske, 1996).

El segon component al que subjuga el sexisme hostil i benvolent es la diferenciació de gènere (Glick i Fiske, 1996). Totes les cultures utilitzen les diferències biològiques (físiques) entre sexes com a base per a fer distincions socials que suposen l'assignació de valors, qualitats i normes en funció del sexe al que pertanyem. De la mateixa manera que al paternalisme, a la diferenciació de gènere també ens trobem amb les dues cares del sexisme: per un costat hi ha la diferenciació de gènere competitiva i per un altre la diferenciació de gènere complementària. La diferenciació de gènere competitiva es presenta com a una justificació sobre el poder estructural masculí, ja que considera que tan sols els homes posseeixen els trets necessaris per a posseir el poder i governar les institucions socio-econòmiques i polítiques. Alhora també afirmen que les dones al ésser diferents dels homes, com per exemple al tenir en compte la seva debilitat, no compten amb les característiques, ni amb la capacitat necessària per a poder governar i que per tant el seu àmbit d'actuació queda limitat a la família i la llar.

Les joves normalment adopten un paper més conciliador davant les discussions que plantegem durant els tallers que realitzem, i el fet de cuidar-se de que el taller funcioni i el grup classe respongui i es comporti com s'espera que ho facin, és una feina que principalment fan les noies. Així mateix, el grup veu normalitzat que els nois facin xivarri i distorsionin el taller, i no són castigats pel grup classe de la mateixa manera que ho fan quan és una noia la que crea aquestes situacions de desordre a l'aula.

I per un altre costat la heterosexualitat. Els homes són conscients del poder diàdic de les dones que els fan dependre d'elles. Aquest poder fa que els homes reconeixin que les dones tenen característiques positives (Eagly i Mladinic, 1993) que complementen les seves. Això és el que contribueix a la diferenciació de gènere complementària. Per al sexista benvolent les característiques de les dones complementen les característiques dels homes, mentre que per al sexista hostil determinades característiques de les dones com la sensibilitat, les col·loca a un plànol inferior i les fan incompetents per tal d'exercir el poder. Glick i Fiske (1996) estableixen que la motivació sexual dels homes cap a les dones pot estar unida a un desig de proximitat (intimitat heterosexual) el que alimenta el sexisme benvolent. La dependència diàdica dels homes respecte a les dones crea una situació inusual a la que els membres del grup dominant són dependents dels membres del grup subordinat, alimentant el sexisme hostil. Així les dones mitjançant el sexe tenen el poder per a satisfer el desig dels homes a la seva intimitat heterosexual.

Així mateix, també existeixen actituds ambivalents envers els homes. Tradicionalment els homes sempre han tingut el poder de les institucions socials, polítiques i econòmiques, mentre que les dones encara que tenien el poder diàdic, sempre han estat subordinades als homes. Això genera a les dones actituds ambivalents cap als homes, ja que per un costat estan ressentides cap al poder que tenen els homes, però per un altre costat, la seva dependència pot proporcionar-les incentius per adular als homes. Glick i Fiske (1999), afirmen que les dones, igual que els homes, responen simultàniament davant del poder estructural dels homes i el poder diàdic de les dones, mantenint les creences hostils i benvolents cap als homes.

Els membres del grup subordinat, en aquest cas les dones, resisteix davant del poder i l'alt estatus que té el grup dominant. Les actituds hostils cap als homes reflexen la jerarquia establerta entre els sexes, i es basen en la idea de que els homes són els posseïdors d'uns trets que els ubiquen als llocs de poder i dominància i que a més les diferències entre els gèneres són naturals e inevitables.

Afirmen que no és probable que les dones siguin purament hostils a les seves actituds cap als homes. Ja que la majoria dels homes són dependents de les dones i alhora la majoria

de les dones són dependents dels homes, això fa que algunes recolzin i justifiquin la dominància masculina i les porti a tenir actituds benivolents cap als homes.

La *Federación de Mujeres Progresistas de Madrid* afirma que el gènere canvia d'una societat a una altra.

Gènere masculí	Gènere femení
Independència Estabilitat emocional Dinamisme Agressivitat Capacitat lògica Racionalitat Valentia Força Objectivitat Cultura Espai Públic	Dependència Inestabilitat emocional Passivitat Afectivitat Intuïció Emocionalitat Por Debilitat Subjectivitat Natural Espai Privat

La masculinitat i la feminitat representen dos conjunts d'habilitats conductuals i competències interpersonals, independentment dels seus sexes, utilitzades per a relacionar-se.

Els nois tenen una pressió grupal molt més forta que les noies per mostrar la seva valentia i força davant del grup. Donat que si no ho fan, es qüestionada la seva masculinitat. En aquest moment és quan apareix la ombra de l'homosexualitat. Aquesta és una manera de càstig social molt potent, i els nois no volen que es qüestionï la seva virilitat. Així mateix, quan les noies mostren actituds típicament masculines, el grup sol aprovar aquests comportaments sempre que no siguin molt radicalitzats, i sempre que es barregin amb actituds femenines que el grup d'iguals valora.

Grossman i Word en 1993, Kelly i Hustson-Comeaux en 1999, assenyalen que les dones expressen amb major freqüència emocions de felicitat, tristor i por, mentre que els homes expressen més emocions de còlera.

En general hi han diferències entre la formació del autoconcepte, la manifestació de les emocions, la sexualitat, però aquestes diferències no es donen per ser dona u home, sinó que existeixen principalment pels estereotips sexistes imposats per la societat.

Si bé els nois és normal que puguin parlar obertament de la seva sexualitat, i així ho demostren als tallers. Les noies, senten més pudor i s'amaguen més quan es treu aquest tema. Elles sempre enllacen sexualitat amb sentiments i romanticisme. Donen molta importància a aquesta barreja. Mentre que ells parlen de gaudir del sexe de vegades sense que impliqui sentiments ni una relació estable.

Marcela Lagarde (1996) escriu: *“Som a la vegada tradicionals i modernes, vivim en captiveri emancipades, pensem de forma binària formal religiosa i màgicament, a la vegada desenvolupem pensaments complexos dialèctic i laic. La superació del sexisme vindrà donada per la superació de l’asimetria social entre els sexes, és a dir, la igualtat objectiva en l’àmbit públic que suposa superar les barreres que frenen l’avançada la dona. Les actituds cap als sexes seran el resultat d’aquestes forces divergents d’independència i autonomia en el context social amb les forces divergents de dependència i heteronomia en l’àmbit relacional”.*

2. Visió professional a partir de la experiència en els tallers de prevenció de violència de gènere

Al llarg d’aquests quatre anys d’experiència realitzant tallers de prevenció de violència vers les dones, hem observat comportaments diferenciats en relació als nois i les noies dins l’aula, formes d’expressió i percepcions sobre la igualtat entre nois i noies, entre d’altres.

- Hem observat que, en molts del grups on hem realitzat tallers, els grups es separen per sexes. Els noies en un costat de l’aula i les noies a l’altre costat.
- En algunes situacions de debat, entren en una guerra de sexes creant dues bandes rivalitzades i radicalitzades. Sense arribar a una comunicació efectiva entre ambdues parts.
- Els nois tendeixen a boicotejar el taller, en canvi les noies acostumen a reconduir-ho. Fent de conciliadores per que el taller funcioni.
- En els tallers, tan nois com noies, tenen la percepció de que hem arribat a la igualtat entre sexes.

NOIS

- Els nois tendeixen a mostrar-se a la defensiva en el transcurs del taller. Normalment tenen més dificultat per entrar en el contingut a treballar que les noies, creant mes resistències inicials que aquestes.
- Tenen més dificultats en parlar dels seus sentiments en públic, per por a sentir-se jutjats o febles davant del grup classe.
- Quan se’ls hi planteja situacions conflictives en els tallers, les formes de resoldre’ls dels nois tendeix a ser més agressiva que la tendència al diàleg per part de les noies de forma general.
- Tendeixen a sentir-se més pressionats pel seu grup d’iguals seguint els rols tradicionalment masculins. Mostren més seguretat dins del seu grup d’iguals i actuen amb més valentia intentant demostrar que saben del que parlen.

- Si s'enfoca el tema directament parlant de la conducta masclista i de la violència de gènere, els noies es posen a la defensiva. Se senten atacats i no entren en la dinàmica del taller.
- Pel que fa a la participació, els nois tendeixen a participar menys quan es tracta de parlar de sentiments.
- Els nois parlen més obertament de la seva sexualitat durant els tallers. Expressen que el seu instint sexual moltes vegades va per davant de la seva raó.
- Quan surt el tema de la homosexualitat en el debat, els nois senten i mostren un fort rebuig i discriminació cap aquesta orientació sexual. També realitzen moltes bromes sobre la homosexualitat com quelcom estigmatitzat.

NOIES

- Quan les noies parlen, és molt habitual que un noi les passi pel davant i doni la seva opinió; en canvi, quan els noies parlen, la tendència és que el grup els escolta més que a les noies.
- Les noies parlen més al voltant de l'amor romàntic que no pas els nois.
- No creuen que, en la majoria de relacions de parella, els nois no han de donar el primer pas; però, quan se'ls hi pregunta quantes noies han donat el primer pas, són molt poques les noies les que aixequen la mà.

3. Visió del professorat i alumnat sobre els neosexismes

Ens hem entrevistat amb una professora de l'IES Eduard Fontseré de l'Hospitalet de Llobregat i un professor de l'IES Alt Penedès de Vilafranca del Penedès sobre la realitat dels neosexismes a l'aula. Aquí fem una síntesis dels punts en comú d'aquests dos professionals de l'educació:

PROFESSORAT

- Consideren que han canviat les formes de presentació de les conductes sexistes, però no el seu contingut. Destaquen que, malgrat hi hagut una evolució positiva en el terreny de la igualtat entre homes i dones, hi ha comportaments sexistes que no han canviat al llarg del pas del temps.
- Reconeixen que els nois i les noies tenen més informació sobre els seus drets com a persones independentment del seu sexe, sobretot ho destacava el professor de l'IES Alt Penedès de Vilafranca del Penedès.
- Li donen importància en el treball amb mares i pares perquè el missatge d'igualtat sigui coherent amb el que senten a casa. En alguna ocasió, expliquen que s'han trobat situacions de violència de gènere per part de pares i mares del seu alumnat.

- S'observa una tendència per part de les noies d'abandonar el joc típicament femení per incorporar-se al joc masculí en el seu temps d'esbarjo com, per exemple, el futbol.
- Existeixen prejudicis al voltant de la dona que treballa i el home que s'ocupa de la casa sense remuneració econòmica.
- La violència de les dones està marcada per la competència entre elles per ser l'objecte del desig d'un noi. La violència de les noies perdura en el temps, en canvi l'agressivitat dels nois és a curt termini sense anar més enllà del conflicte. S'han detectat mentides que es publiquen a les xarxes socials sobre noies publicades per altres noies.
- Expressar públicament les relacions sexuals per part d'una noia continua tenint una sèrie de conseqüències negatives que no pas pels nois. Aquest fet provoca que hi hagi moltes noies que decideixen no parlar-ne públicament, exceptuant els seus cercles d'amistat més íntims; en canvi, no hi ha cap càstig social al voltant de la publicació de la vida afectiva-sexual dels nois sinó una recompensa i prestigi social.
- El silenci també es trasllada a la homosexualitat per evitar les conseqüències i càstig social. Malgrat el professorat reconeix una evolució positiva perquè hi ha alumnes que ho comuniquen al tutor/a, no ho expressen públicament a la resta de companys/es.
- El lideratge femení està ben vist en la població immigrant llatinoamericana.

Ens hem entrevistat amb dos alumnes de 4t d'ESO de l'IES Eduard Fontseré de l'Hospitalet de Llobregat d'origen de Santo Domingo i del Marroc. Aquí fem una síntesi dels punts en comú d'aquests dos professionals de l'educació:

ALUMNAT

- Observen que hi ha més rivalitat i competència entre les noies per ser l'objecte de desig d'un noi i, fins i tot, es pot arribar a trencar una relació d'amistat entre dues noies per aquest motiu. Estan d'acord en que això no succeeix entre nois.
- Hi ha una tendència a la comparació entre les noies. La violència és més amagada i produeix més dolor, per tant és més difícil intervenir en aquestes situacions perquè són menys visibles; en canvi, la violència entre els nois és més clara i directa. El noi entrevistat ens ha explicat el cas d'una noia que va cremar els seus pantalons al comprovar que hi havia una noia d'una categoria social inferior que portava els mateixos pantalons.
- Hi ha una diferència d'estatus i prestigi social d'una noia en funció del nombre de relacions sexuals expressant comentaris ofensius i negatius a aquella noia que té relacions amb diferents nois. Aquesta crítica i càstig social no només ve provocat pels nois, sinó també per les noies. També ens han comentat que hi ha alguna noia que menysprea el noi que té moltes relacions esporàdiques o de parella.
- Malgrat senten que nois i noies tenen els mateixos drets i deures, tenen dificultat en relacionar les diferències que observen amb la violència de gènere.

- Observen diferències de tracte per part de mares i pares als seus fills i a les seves filles sent més tolerants i permissius al sexe masculí que no pas al sexe femení.

4. Conclusions

- Aquest projecte ha permès incrementar la presència del PMD entre el professorat com a referent municipal en el treball de la prevenció de la violència contra les dones.
- Importància de la **prevenció inespecífica** perquè les accions més demandades han estat les més generals o més inespecífiques com, per exemple, autoestima i educació emocional, mentre que les accions ofertades que abordaven directament el fenomen de la violència han estat menys demandades.
- La violència contra les dones és **responsabilitat de tothom**, tothom hi estem implicats; per tant, també és hora d'ampliar l'anàlisi i interrogar-nos per les carències dels homes.
- Considerem que els comportaments sexistes estan presents en la realitat de les persones joves de manera explícita, doncs no s'observen de forma tan subtil com en la població adulta. Expressen lo que pensen obertament i normalment radicalitzen bastant els seus posicionaments respecte a aquesta temàtica. Per això arribem a la conclusió de que normalment quan els joves expressen actituds sexistes, no tenen la subtileza que pot tenir la població adulta respecte a aquestes creences. I que això al que anomenem neosexismes, entre la població jove continua manifestant-se com les actituds sexistes extensament conegudes de sempre.
- La visió del professorat coincideix amb la idea que, malgrat les persones joves no expressen obertament les seves creences sexistes, hi ha un cert grau de ressentiment cap a la pressió que les dones tenen un determinat tipus de comportament que no s'adapta als estereotips de gènere femení.
- Observem que, des de les tres òptiques analitzades, hi ha una clara divisió entre les dones bones i les dones dolentes, aspectes relacionats amb el sexisme ambivalent on hi ha un tractament hostil cap aquesta primera classificació i un tracte més benivolent cap a la segona.
- Per finalitzar, també observem una percepció per part d'alumnes/as, professors/es i professionals, de no haver arribat a la igualtat que desitgem. I que encara queda un llarg camí i molta feina a fer tan en l'àmbit educatiu com a la població en general.

5. Webgrafia

www.luisbonino.com

www.nibellanibestia.org

www.educacionenvalores.org

www.edualter.org

www.mujaresenred.net

www.ahige.org

www.donesenxarxa.cat

www.emakunde.es

www.euskadi.net/gizonduz

<http://www.xtec.cat/innovacio/coeducacio/>

<http://educarenigualdad.org/>

www.gencat.net/icdona

www.observatoridelesdones.org

www.mtas.es/mujer

<http://www.portuigualdad.info/>

www.blocquantum.com

La realitat dels neosexismes a l'aula

Aroa Talavera i Daniel Borrell
Psicòlegs i docents del projecte
Bons Tractes

ESTRUCTURA DE LA NOSTRA INTERVENCIÓ

- 1. Presentació del Bons Tractes: programa de prevenció de la violència vers les dones**
- 2. Visió professional a partir de la experiència en els tallers de prevenció de violència de gènere**
- 3. Visió del professorat i alumnat sobre els neosexismes**
- 4. Conclusions**

El projecte de prevenció de la violència contra les dones **BONS TRACTES** ha estat realitzat des del curs 2007-08 fins el curs 2010-11 en el municipi de l'Hospitalet de Llobregat pel Programa Municipal per a la Dona.

BONS TRACTES

Projecte de prevenció de la violència vers les dones

Les accions del projecte fan referència a:

- Visibilitzar la violència contra les dones
- Qüestionar les creences que ajuden a la seva perpetuació
- Donar elements des de La prevenció inespecífica: educació emocional, la potenciació d'una sana autoestima, de l'assertivitat i de la resolució de conflictes per potenciar relacions basades en el respecte i la llibertat
- Adreçar les accions tant a homes com a dones a nivell comunitari tenint en compte la diversitat cultural

PROPOSTES ALUMNAT DE SECUNDÀRIA

1. Què ens saps de la violència contra les dones?
2. Stop a les relacions abusives
3. Com són un home i una dona ideals?
4. Millora la teva autoestima
5. Educació Emocional
6. Com eradicar la violència en les relacions?
7. Barallar-se sens perdre els nervis
8. T'escolto? M'escoltes?
9. Com és la comunicació en el sexe i l'afectivitat?
9. Química Emocional
10. Històries emocionants: amor, por i gelosia

METODOLOGIA DELS TALLERS

- L'alumnat ha de posar nom a la realitat que viu en lloc de plantejar una realitat des de *fora*. En aquest aspecte, hem prioritzat adaptar el contingut de cada taller en funció de l'edat perquè fos més proper a la seva realitat.
- Importància de la prevenció inespecífica perquè facilita que la capacitat d'escolta de l'alumnat sigui més elevada i evita les resistències davant del canvi.
- Metodologia basada en la dinàmica de grup, el treball individual i el treball en grup. Des del curs 2009-10, es plantegen noves dinàmiques on s'incorporen elements com la música, les representacions teatrals i les imatges.
- Establir un pont entre el contingut del taller amb l'objectiu de l'activitat al final del taller de cada taller per emmarcar-lo dins del projecte global.
- Presència del professorat dins de l'aula.

Actitud de les persones dinamitzadores:

- Parella mixta co-educativa
- Responsabilitat compartida de l'activitat
- Actitud de respecte, comprensió i escolta activa cap al grup
- Ús del llenguatge no sexista
- Les persones dinamitzadores actuen com a model

QUÈ SÓN ELS NEOSEXISMES?

Sexisme:

Allport (1954). Actitud d'antipatia vers les dones, en funció de les que són relegades a un status inferior.

Sexisme Modern:

Swim et al. (1995).

- Negació de la discriminació
- Antagonisme davant de les demandes de les dones
- Ressentiment davant de les polítiques de suport que aconseguixen (acció positiva)

Neosexisme:

Tougas et al. (1995, p.843). Conflicte entre els valors igualitaris juntament amb els sentiments negatius residuals envers les dones.

Sexisme ambivalent:

Glick i Fiske (1996; 1999) . Sentiments subjectivament negatius i positius cap als gèneres. Dos tipus d'actituds sexistes:

Sexisme hostil (SH): Situació d'inferioritat respecte als homes, i la valoració cap als homes com a poderosos i responsables de la relegació de la dona a un estatus inferior.

Els components bàsics:

- **Un paternalisme dominant:** Les dones més febles e inferiors que els homes, el que legitima la figura dominant masculina.
- **La diferenciació de gènere competitiva:** Les dones no posseeixen les característiques per triomfar en l'àmbit públic.
- **La hostilitat heterosexual:** Les dones tenen "poder sexual" que les fa perilloses i manipuladores pels homes.

Sexisme benvolent (SB):

To afectiu positiu, que idealitza els rols tradicionals de les dones.

Debilitat i necessitat de protecció de les dones.

Debilita la resistència de les dones front el patriarcat, oferint-li les recompenses de protecció, idealització, i afecte per aquelles dones que accepten els seus rols tradicionals i satisfacin les necessitats dels homes.

Els components bàsics:

- El *paternalisme protector*.
- La *diferenciació de gènere complementària*: Les dones tenen de forma natural característiques positives que complementen característiques que tenen dels homes.
- La *intimitat heterosexual*: Dependència diàdica dels homes respecte a les dones (depenen d'elles per criar als seus fills/es, així com per satisfer les seves necessitats sexuals i reproductives).

Tant el sexisme hostil com el sexisme benvolent giren en conseqüència al voltant del:

- Poder social.
- La identitat de gènere.
- La sexualitat.

Elements que desencadenen el sexisme hostil:

Paternalisme dominant:

Legítima la superioritat de la figura masculina.

Veuen a les dones com a éssers incapaços, incompetents i també les perceben com a perilloses.

Hostilitat heterosexual: La sensibilitat diàdica dels homes respecte a les dones crea una situació inusual a la que els membres del grup dominant són dependents dels membres del grup subordinat.

Diferenciació de gènere competitiva:

Justificació sobre el poder estructural masculí.

Afirmen que les dones no compten amb les característiques per a poder governar i que per tant el seu àmbit d'actuació queda limitat a la família i la llar.

Elements que desencadenen el sexisme benvolent:

Paternalisme protector: Els homes l'apliquen a les dones que desenvolupen rols tradicionals. Les dones s'han de protegir.

Diferenciació de gènere complementària: Les dones com a figures complementàries de la funció dels homes.

Intimitat heterosexual: Les característiques de les dones complementen les característiques dels homes.

La dominació dels homes afavoreix el SH: Els grups dominants promouen estereotips sobre la seva pròpia superioritat.

La dependència dels homes afavoreix el SB: Aquesta dependència els porta a reconèixer que les dones són un recurs valuós que s'ha de protegir i que s'ha d'oferir afecte a aquelles dones que satisfan les seves necessitats (Moya, Páez, Glick, Fernández Sedano, Poeschl, 2001).

- Els homes estableixen tres tipus de grups de dones: Les dones que representen el rol de les mestresses de casa, les dones professionals que es desenvolupen a l'espai públic i les sexys. Manera en que s'eviten els conflictes entre les actituds positives i negatives envers les dones classificant-les en subgrups dones bones i dolentes.
- Els homes sexistes tenen por del grup de dones no tradicionals per que repten el seu poder. També tenen por de les dones denominades sexys, de que els prenguin el seu poder.

- El sexisme hostil s'aplica com a un càstig a les dones no tradicionals com a dones professionals i feministes per que aquestes dones canvien els rols de gènere tradicionals i les relacions de poder entre homes i dones.
- El sexisme benvolent és una recompensa a les dones que compleixen els rols tradicionals perquè aquestes dones accepten la supremacia masculina.

Per tant el sexisme hostil i el sexisme benvolent actuen com un sistema articulat de recompenses i càstigs amb la finalitat de que les dones sàpiguen quina es la seva posició a la societat (Rudman i Glick, 2001).

Marcela Lagarde (1996):

La superació del sexisme vindrà donada per la superació de l'asimetria social entre els sexes. Les actituds cap als sexes seran el resultat d'aquestes forces divergents d'independència i autonomia en el context social amb les forces divergents de dependència i heteronomia en l'àmbit relacional".

2. - Visió professional a partir de la experiència en els tallers de prevenció de violència de gènere

- Hem observat que, en molts del grups on hem realitzat tallers, els grups es separen per sexes. Els noies en un costat i les noies en un altre costat.
- En algunes situacions de debat, s'entren en una guerra de sexe creant dues bandes rivalitzades i radicalitzades.
- Els nois tendeixen a boicotejar el taller, en canvi les noies acostumen a reconduir-ho.
- En els tallers, tothom té la percepció que hem arribat a la igualtat entre sexes.

NOIS

- Els nois tendeixen a mostrar-se a la defensiva en el transcurs del taller, sobretot parlant de la conducta masclista i de la violència de gènere. Tenen més dificultats alhora de parlar dels seus sentiments en públic per por a sentir-se jutjats o febles davant del grup.
- Quan se'ls hi planteja situacions conflictives en els tallers, les formes de resoldre'ls dels nois tendeix a ser més agressiva que la tendència al diàleg per part de les noies de forma general.
- Tendeixen a sentir-se més pressionats pel seu grup d'iguals seguint els rols tradicionalment masculins.
- Els nois parlen més obertament de la seva sexualitat durant els tallers. Expressen que el seu instint sexual moltes vegades va per davant de la seva raó.
- Quan surt el tema de la homosexualitat en el debat, els nois senten i mostren un fort rebuig i discriminació cap aquesta orientació sexual.

NOIES

- Quan les noies parlen, és molt habitual que un noi les passi pel davant i doni la seva opinió; en canvi, quan els noies parlen, la tendència és que el grup els escolta més que a les noies.
- Les noies parlen més al voltant de l'amor romàntic que no pas els nois.
- No creuen que, en la majoria de relacions de parella, els nois no han de donar el primer pas; però, quan se'ls hi pregunta quantes noies han donat el primer pas, són molt poques les noies les que aixequen la mà.

3. - Visió del professorat sobre els neosexismes

- Consideren que han canviat les formes de presentació de les conductes sexistes, però no el seu contingut.
- Reconeixen que els nois i les noies tenen més informació sobre els seus drets com a persones independentment del seu sexe.
- Li donen importància en el treball amb mares i pares.
- S'observa una tendència per part de les noies d'abandonar el joc típicament femení per incorporar-se al joc masculí en el seu temps d'esbarjo.
- Existeixen prejudicis al voltant de la dona que treballa i el home que s'ocupa de la casa sense remuneració econòmica.

3. - Visió del professorat sobre els neosexismes

- La violència de les dones està marcada per la competència entre elles per ser l'objecte del desig d'un noi. Expressar públicament les relacions sexuals per part d'una noia continua tenint una sèrie de conseqüències negatives que no pas pels nois. Aquest fet provoca que hi hagi moltes noies que decideixen no parlar-ne públicament, exceptuant els seus cercles d'amistat més íntims; en canvi, no hi ha cap càstig social al voltant de la publicació de la vida afectiva-sexual dels nois sinó una recompensa i prestigi social.
- El silenci també es trasllada a la homosexualitat per evitar les conseqüències i càstig social. Malgrat el professorat reconeix una evolució positiva perquè hi ha alumnes que ho comuniquen al tutor/a, no ho expressen públicament a la resta de companys/es.
- El lideratge femení està ben vist en la població immigrant llatinoamericana.

3. - Visió de l'alumnat sobre els neosexismes

- Observen que hi ha més rivalitat i competència entre les noies per ser l'objecte de desig d'un noi i, fins i tot, es pot arribar a trencar una relació d'amistat entre dues noies per aquest motiu. Estan d'acord en que això no succeeix entre nois.
- Hi ha una tendència a la comparació entre les noies. La violència és més amagada i produeix més dolor, per tant és més difícil intervenir en aquestes situacions perquè són menys visibles; en canvi, la violència entre els nois és més clara i directa.
- Hi ha una diferència d'estatus i prestigi social d'una noia en funció del nombre de relacions sexuals expressant comentaris ofensius i negatius a aquella noia que té relacions amb diferents nois. Aquesta crítica i càstig social no només ve provocat pels nois, sinó també per les noies.
- Malgrat senten que nois i noies tenen els mateixos drets i deures, tenen dificultat en relacionar les diferències que observen amb la violència de gènere.
- Observen diferències de tracte per part de mares i pares als seus fills i a les seves filles sent més tolerants i permissius al sexe masculí que no pas al sexe femení.

4. - CONCLUSIONS

- Aquest projecte ha permès incrementar la presència del PMD entre el professorat com a referent municipal en el treball de la prevenció de la violència contra les dones.
- Importància de la **prevenció inespecífica** perquè les accions més demandades han estat les més generals o més inespecífiques com, per exemple, autoestima i educació emocional, mentre que les accions ofertades que abordaven directament el fenomen de la violència han estat menys demandades.
- Considerem que els comportaments sexistes estan present en la realitat de les persones joves de manera explícita, doncs no s'observen de forma tan subtil com en la població adulta.
- La visió del professorat coincideixen amb la idea que, malgrat les persones joves no expressen obertament les seves creences sexistes, hi ha un cert grau de ressentiment cap a la pressió que les dones tenen un determinat tipus de comportament que no s'adapta als estereotips de gènere femení.
- Observem que, des de les tres òptiques analitzades, hi ha una clara divisió entre les dones bones i les dones dolentes, aspectes relacionats amb el sexisme ambivalent on hi ha un tractament hostil cap aquesta primera classificació.

Observem que, per part de l'alumnat, professorat i professionals, no s'ha arribat a la igualtat de drets entre homes i dones. Encara que queda un llarg camí que cal recórrer continuant amb la tasca de **promoció de la igualtat entre persones** del sexe femení i masculí gràcies a l'educació com en la població.

Moltes gràcies!